

Institutionen för Samhällsvetenskap

Kristoffer Ejnermark

FNL i Sverige

Polemiken kring DFFG:s struktur och målsättning

FNL in Sweden

The polemical discussions around DFFG:s structure and objective

Historia C
C-uppsats

Datum/Termin: 2007-06-26
Handledare: Per-Olof Fjällsby
Examinator: Peter Olausson

Sammanfattning

Denna forskning har sitt syfte i att få kunskap om DFFG:s (De förenade FNL-grupperna) struktur och målsättning, och sätta det i en historisk och politisk kontext. I och med detta syfte använde jag mig av ett antal frågeställningar:

- Hur såg polemiken ut kring fenomenet och begreppet *imperialism*?
- Hur såg polemiken ut kring fenomenet och begreppet *front*?
- I vilken *historisk- politisk kontext* kan man sätta detta i?

Dessa frågeställningar är viktiga på grund av det polemiska material jag använt till min undersökning. Metoden som jag använder är textanalys av det polemiska material som gjorts av de olika parterna i diskussionerna. Resultatet som man kan dra från undersökningen är att DFFG använde sig av en maoistisk begreppsförklaring.

Innehållsförteckning

1 Inledning.....	1
1.1 Syfte och frågeställning	1
1.2 Avgränsning.....	2
1.3 Tidigare forskning.....	2
1.4 Teori och metod.....	3
1.5 Källor och källkritik.....	3
1.6 Förkortningar.....	4
2 Bakgrund.....	4
2.1 Vietnam.....	4
2.2 Historia om krig och ockupation.....	5
2.3 Tiden kring 1968.....	5
2.4 Kronologi för DFFG.....	6
3 Begreppsdiskussion.....	6
3.1 FNL-grupperna och Vietnamrörelsen.....	6
3.2 Stalinism och maoism.....	7
3.3 Imperialism.....	8
3.4 Front.....	8
4 Undersökningen.....	9
4.1 DFFG och imperialismen.....	9
4.2 DFFG och fronten.....	16
4.3 Kommentar till undersökningen.....	17
5 Slutdiskussion.....	18
Källhänvisning.....	19

1 Inledning

Än idag är 1960- och 70-talet aktuella diskussions- och analysämnen. Relativt nya texter och analyser av vänstern och dess funktion under denna tid visar att det ännu finns en törst att släcka, vare sig man anser det vara en avskräckande eller en inspirerande tidsepok. Ett par av de senaste inläggen i den offentliga diskussionen är boken ”Pol Pots leende” (2006) av Peter Fröberg Idling med en följande diskussion på Aftonbladets kultursidor¹, och Jung Changs och Jon Hallidays ”Mao: The unknown story” (2005) och dess kritik². Idlings bok om de svenska resenärerna i det ”Demokratiska Kampuchea” kopplar diskussionen till dåtidens (1960-70-talets) diskussion och rörelse kring händelser i tredje världen. Changs och Hallidays bok kopplar däremot mer direkt till diskussionen kring Mao som person. Dessa exempel visar på att det fortfarande existerar ett intresse för dåtidens politiska diskussion och rörelse.

Inte nog med att en samtida samhällsdebatt har intresse för denna tid. Den nya folkrörelse som skapades och blomstrade under denna tid har satt sina spår i dagens politik exempelvis i förekomsten av utomparlamentariska organisationer och kommittéer, men även i den politiska propagandan inom svensk näringsliv.³ Den utomparlamentariska politiken är faktiskt det påtagligaste vi har idag som historiskt utvecklats av främst FNL-rörelsen. Fackföreningar har tidigare givetvis fört en politik utanför de parlamentariska ramarna men inte på samma sätt som de utomparlamentariska organisationerna. På grund av denna delvis politiska omformning i landet är en forskning om dessa organisationer eller rörelser viktiga.⁴

Den mest märkbara folkrörelsen under denna tid var De Förenade FNL-grupperna som gick från att vara från en liten skara personer (som kom i konfrontation med polis) till en stor folkrörelse som kom att påverka Sveriges utrikespolitik. DFFG kom att bli en folkrörelse som var att räkna med, en rörelse som påverkade dåtidens uppfattningar om världen.

1.1 Syfte och frågeställning

Syftet till undersökningen är att sätta in De Förenade FNL-grupperna (DFFG) i en politisk-historisk kontext. Genom att analysera *polemiken* kring organisationens struktur och mål ska jag kunna sätta organisationen i en historisk och politisk kontext.

Frågeställningarna kretsar kring hur DFFG:s interna och offentliga polemik såg ut och vad den gick ut på.

Frågeställningen kan summeras följande:

- Hur såg polemiken ut kring fenomenet och begreppet *imperialism*?

¹ Fredriksson, Gunnar ”Vad de inte såg” Aftonbladet 060322; Myrdal, Jan ”Jag såg inget massmord”, Aftonbladet 060328; Idling, P, F ”Myrdal du har inget lärt på 25 år” Aftonbladet 060330; Bergström, Gunnar ”Vi borde ha förstått tidigare” Aftonbladet 060331; Sundqvist, Maud ”Förklara detta Myrdal!” Aftonbladet 060404; Myrdal, Jan ”Hatet jäser ännu” Aftonbladet 060406

² Nathan, Andrew ”Jade and Plastic” LRB vol 27 nr 20, 17 November 2005. [Chang-Hallidays bok finns på svenska: ”Mao: Den sanna historien”, Prisma 2006]

³ Salomon, Kim, ”Rebeller i takt med tiden – FNL-rörelsen och 60-talets politiska ritualer” Prisma, 1996, s. 10

⁴ Ibid.

- Hur såg polemiken ut kring fenomenet och begreppet *front*?
- I vilken *historisk- politisk kontext* kan man sätta detta i?

1.2 Avgränsning

Avgränsningen sker till organisationen DFFG:s polemik kring dess struktur och målsättning. Ordfejden kring *fronten* (som taktik och begrepp) samt *imperialism* (som fenomen och begrepp) kommer att utgöra de två avgränsningarna i den följande forskningen.

Dessa polemiska fenomen var inte de enda (exempelvis förhållandet till SKfV).

Imperialism- & frontpolemiken kan dock på ett avgörande sätt tydliggöra organisationens politiska struktur och målsättning.

1.3 Tidigare forskning

Även om det skrivits några böcker om denna tid finns det ganska lite analyser och forskning kring den svenska utomparlamentariska vänstern. De texter eller analyser som finns är antingen redogörelser från dem själva eller sammanställning över tiden ur ett allmänt perspektiv utan speciella teoretiska slutsatser eller metoder.

Från ett högerperspektiv har vi en bok med titeln ”Ett annat land”⁵ utgiven av tanke-
smedjan Timbro och skriven av Claes Arvidsson.⁶ Här är tiden runt 1968 en tid att frukta,
en tid som beskrivs som särskilt främmande – en brytpunkt i svensk historia. Speciellt
beskriver Arvidsson vänsterns inflytande i massmedia, samt den allmänna och akade-
miska diskussionen, i negativa termer. I sin beskrivning tappar dock Arvidsson mycket
genom att stirra sig blind på vänsteråsikter. Ett exempel på perspektivet är Arvidssons
liknelse med svensk proggmusik, som Nationalteatern och Blå Tåget, med svensk Vit
makt-musik, där skillnaden med ”Röd makt-musik” var att den ”inte var bannlyst”.⁷
Metoden för massmedial uppmärksamhet och att få ett visst inflytande i den allmänna
diskussionen må ha varit mer effektiv jämförbart med tidigare, men han utelämnar den
läxan svenskt näringsliv lärde sig av den, samt den rådande liberal-borgerliga hegemonin.
Ett fenomen som Stefan Koch⁸ redogjort ganska omfattande i sin bok. Kochs bok är, till
skillnad från Arvidssons inte en bok som har anspråk på att beskriva en tid i samman-
fattad form, utan har anspråk att beskriva hur svenskt näringsliv medvetet tog lärdom av
vänsterns metod för inflytande i samhället under 1960-70-talen. Redogörelsen har
därmed på grund av dess medvetet begränsade forskningsområde gjort vad den åtagit sig
för att göra. Kjell Östbergs bok ”1968 – När allting var i rörelse”⁹ anser jag får stå för en
sammanfattning av den tid den åtar sig att beskriva, där intressanta redogörelser kring
dåtidens marxistiska diskussion utvecklades. Den gör också en kort sammanfattning om
tiden, uppfattningarna, rörelserna, ideologierna och politiken omkring. Dessa böcker är
intressanta i kontexten kring den tidsperiod som min undersökning omfattar, men har inte
något speciellt med det begränsade ämne som min undersökning handlar om, d.v.s.
DFFG i Sverige.

⁵ Arvidsson, Claes, ”Ett annat land – Sverige och det långa 70-talet” Timbro förlag, Stockholm, 1999

⁶ Claes Arvidsson är bland annat ledarskribent för Svenska Dagbladet

⁷ Arvidsson, Claes, ”Ett annat land – Sverige och det långa 70-talet” Timbro förlag, Stockholm, 1999, sid. 142

⁸ Koch, Stefan, ”Höger om! – En svensk historia 1968-98” Ordfront, Stockholm, 1999

⁹ Östberg, Kjell, ”1968 – När allt var i rörelse”, Prisma, Stockholm, 2002

En annan bok är DFFG:s egen bok om sin historia ”FNL i Sverige”.¹⁰ Sådana här redogörelser där parten skriver om sig själv bör man dock vara försiktig med och ta det i beaktande vid en analys.

En mer uppsatsforskning i ämnet FNL får Erik Tängerstads 60p uppsats¹¹ stå för. Hans uppsats sträcker sig dock över hela DFFG:s organisation som ett fenomen. I uppsatsen frågar han hur det svenska Vietnamengagemanget skapades och hur DFFG bildades. Tängerstads forskning ter sig mer allmän än min, som avser ett ganska specifikt område – nämligen en kvalitativ textanalys av polemiken kring DFFG:s målsättning och struktur.

En bok som liknar Kjell Östbergs förutom att den har en annan, mer allmän beskrivning av tiden samtidigt som den är mer precis när det gäller på svenska FNL-rörelsen är Kim Salomons bok ”Rebeller i takt med tiden – FNL-rörelsen och 60-talets politiska ritualer”.¹² Hans bok är den som har mest relevans för min undersökning eftersom jag bland annat använder den i jämförande analyser. Salomon går förutom ”tidsandan” även igenom organisationens (DFFG) karaktär vad gäller medel att nå politiska effekter, samt som skapare av kultur och historia. Dessa kallar Salomon för instrumentella respektive expressiva karaktärer. Boken går även igenom den politiska kontexten i västvärlden och även på internationell nivå med fokus på Vietnamkriget. Några slutsatser som Salomon drar är att DFFG utgjorde en sorts brytpunkt för politisk verksamhet i Sverige och att de s.k. ”marxist-leninisterna” fick ett starkt grepp om grupperna.¹³

1.4 Teori och metod

Metoden för undersökningen är en kvalitativ textanalys av både innehållslig och funktionell ingång. Denna metod utövas även inom ett historiskt dialektiskt perspektiv. Den historiska dialektiken har utvecklats och är en del av vad man kan kalla en marxistisk teori eller proletariatets kunskapsteori.¹⁴

Perspektivet används i en begreppskontext som hjälper texttolkningen. En begreppsdiskussion tas senare upp i kapitel 2.

1.5 Källor och källkritik

Det material jag använt för min undersökning är mestadels texter av parter i en polemik rörande organisationens målsättning och struktur. Dessa texter är vanligtvis framställda av parterna själva så det får naturligtvis tas i åtanke i den analys jag gjort i uppsatsens undersökande del.¹⁵ Sedan kommer en del debattartiklar att tas till analysen. Med diskussionstexter, och debattartiklar förutsätter jag att en god uppfattning om polemiken kring organisationen kan upprättas och att en kvalitativ analys kan företas. Därtill kommer andra forskningar, undersökningar och analyser över FNL-rörelsen, Vietnamrörelsen och tiden kring ”1968” att användas som jämförelser som hjälp till en kontext-

¹⁰ DFFG, ”FNL i Sverige – Reportage om en folkrörelse under tio år”, DFFG, Stockholm, april 1975

¹¹ Tängerstad, Erik, ”Att organisera ett engagemang – Om tillkomsten av den svenska FNL-rörelsen” Stockholms Universitet, 1988

¹² Salomon, Kim, ”Rebeller i takt med tiden – FNL-rörelsen och 60-talets politiska ritualer” Prisma, 1996

¹³ a.a. s. 126

¹⁴ Mandel, Ernest ”Från klassamhälle till kommunism” s. 146

¹⁵ Genom medvetenhet av texternas polemiska drag så kan man undvika som forskare att ta till sig ideologisk agitation genom innehållslig och funktionell texttolkning.

definition. Till denna kontextdefinition kommer de böcker och texter som jag tidigare beskrivit i detta kapitel – främst lägger min undersökning vikten på Salomons forskning.

Det faktum att jag har uteslutit otryckt material skall inte påverka undersökningsresultatet. En medverkan kan innebära att undersökningen får ett annat syfte och ämne med tanke på dess inriktning på parternas polemik. Det kumulativa med undersökningen ligger i det teoretiska perspektivet som ges i den kvalitativa analysen och i en mer utförlig forskning i polemiken om och i DFFG. Materialet och analysen ger goda förutsättningar till att få svar på frågeställningen om DFFG:s polemik.

1.6 Förkortningar

På denna tid utvecklades och användes en rad bokstavskombinationer inom vänsterorganisationer och partier vilka kan vara bra att känna till:

FNL = Front National de Liberté (franska), Nationella befrielsefronten

DFFG = De Förenade FNL-grupperna

SKfV = Svenska Kommittén för Vietnam

SKP = Svenska Kommunistiska Partiet, som senare bytte till;

VPK = Vänsterpartiet Kommunisterna (som senare bytte till Vänsterpartiet)

KFML = Kommunistiska Förbundet Marxist-leninisterna. En utbrytargrupp från VPK som bildades 1967. KFML bytte namn år 1973 och tog VPK:s gamla namn SKP.

KFML(r) = Kommunistiska Förbundet Marxist-leninisterna revolutionärerna, som var en utbrytning ur KFML vilket skedde 1970. År 1977 ändrade förbundet namn till; KPML(r) = Kommunistiska Partiet Marxist-leninisterna (revolutionärerna). År 2005 ändrade partiet sitt namn till Kommunistiska Partiet.

RMF = Revolutionära Marxisters Förbund

KKP = Kinas Kommunistiska parti

2 Bakgrund

För att förstå dåtidens polemik bättre skall jag nedan försöka sätta den i ett större sammanhang. Jag kommer att i olika delar börja med ett större perspektiv och successivt snäva perspektivet för att slutligen starta undersökningen i DFFG:s polemik.

2.1 Vietnam

Landet är idag styrt av ett ”kommunistiskt parti” (partiet heter Dang Cang San Viet Nam och har två miljoner medlemmar.) som följer ”marxist-leninistiska” linjen och har kopierat en stor del av de politiska institutionerna från Sovjetunionen och Kina.¹⁶ Landet har också en omfattande byråkrati. Detta tyder på att landet har starka stalinistiska influenser, och kan som definition benämnas som stalinistisk med maoistiska influenser (en mer ingående definition av stalinism och maoism följer nedan).

¹⁶ Lindblad, Margareta; Westby, Willy; Florence, Mason; Jealous, Virginia; “Vietnam”, Willma Guides AB, uppl. 7, 2003, s.41-42

2.2 Historia om krig och ockupation

Vietnam var under krig och ockupation av Kina mellan år 111 f. KR och år 938 e. KR för att bli självständigt tills fransmännen koloniserade landet och upprättade en marionett-regim 1859. Denna regim höll makten till andra världskrigets slut 1945.¹⁷

Från 1945 till 1956 fördes ett krig mot Frankrike som sedan byttes mot USA tills år 1975. Tre år senare gick Vietnam in i Kambodja och upprättade där en Hanoi-vänlig regering tills det slutligen blev fred 1989. USA upplöste dock inte sitt handelsembargo förrän år 1994.¹⁸

För att förstå lite mer angående Vietnamkriget, som oftast benämns det krig som USA förde mot vietnameserna, så bör jag också mer kortfattat gå igenom den roll som USA spelade.

Från att med blygsamma medel ha stött den Sydvietnamesiska regeringen ekonomiskt och militärt så eskalerade kriget efter år 1961. Det nådde brännpunkten när ett påhittat scenario om ett Nordvietnamesiskt angrepp (vid Tonkinbukten som senare gav namnet åt den resolution som godkändes av USA:s kongress) gav USA:s president Lyndon B. Johnson fria händer av kongressen att använda markstyrkor och bombflyg. Ett annat starkt skäl till att USA kände sig villig att bekämpa en nationalisering av hela Vietnam med initiativ från Nordvietnam var rädslan för en s.k. ”dominoeffekt” för ”kommunistiska” länder. Därför var det nödvändigt att förorda en s.k. ”uppdämningspolitik” där det gick ut på att kapsla in de redan existerande ”kommunistiska” länderna.¹⁹ Denna politik var J. F. Kennedys, som tog över presidentposten när FNL började anfälla Syd-vietnamesiska trupper.²⁰

USA kom i kriget mot FNL och Nordvietnam att släppa lika mycket bomber över Vietnam som det släpptes bomber över Europa under andra världskriget. Detta samtidigt som kriget i mycket större utsträckning övervakades av media med bilder av sprängda byar och springande barn.²¹

Civilbefolkningen var de som blev mest utsatt i detta krig och eftersom tidigare nämnt med medias roll och med TV:s explosionsartade utveckling under 1960-talet så gav de rörliga bilderna av sönderbrända människor och byar ett starkt intryck.²²

2.3 Tiden kring 1968

I reaktion mot den dogmatiska och stela stalinismen i öst började kommunistpartier och organisationer vända sig ifrån Moskva och dess satellitstater. Man började återvända till en odogmatisk marxism. Marxistiska filosofer och teoretiker började fånga influenser på annat håll som man tidigare inte hade gjort. En tillbakagång till en marxism fri från stalinistisk förvriddning ledde till en fokusering även på individen, och folkens medvetande-

¹⁷ a.a. s. 14

¹⁸ Ibid.

¹⁹ Salomon, Kim; ”Rebeller i takt med tiden – FNL-rörelsen och 60-talets politiska ritualer” Prisma, 1996, s. 55

²⁰ Hägerdal, Hans; ”Vietnams Historia” s. 247

²¹ Salomon, Kim; ”Rebeller i takt med tiden – FNL-rörelsen och 60-talets politiska ritualer” Prisma, 1996, s.57-58

²² a.a. s. 58

görande skulle ske genom övertalning istället för tvång.²³ Kulminationen kom att bli i och med studentrevolten i Paris i maj 1968, vilken kom att inspirera människor (unga som gamla) världen över.²⁴

Trots de uppblussade alternativa tankegångarna till den dogmatiska stalinismen uppstod vid denna tid också ett stort stöd för maoismen och det kinesiska alternativet till stalinismen. Maoismen kom att allt mer dominera de nya folkrörelserna under denna tid. Ett centralt förbund som förordade en maoistisk version av stalinismen var KFML. Detta förbund var en stark inspiratör i FNL-grupperna och en del ledande personer inom DFFG var även medlemmar i KFML.²⁵ Dock förnekar de båda ordföranden att KFML skulle ha haft en ledande funktion i rörelsen.²⁶

2.4 Kronologi för DFFG

- Den första organiserade Vietnamdemonstrationen ägde rum år 1965²⁷
- FNL-gruppernas första rikskonferens och bildandet av DFFG år 1966, året efter blev det ett förbund.²⁸
- Första kongressen ägde rum 1968, då fanns det 70 st. grupper i landet²⁹
- Förbundsmedlemskap och avgift genomförs år 1969, då fanns det 100 st. grupper i landet.³⁰
- År 1979 bytte man namn till Vietnam-Laos förbundet och upplöstes senare ett halvår efter Vietnams invasion av Kambodja (dåvarande ”Demokratiska Kampuchea”) ³¹

3 Begreppsdiskussion

3.1 FNL-grupperna och Vietnamrörelsen

För det första är det nödvändigt att skilja på begreppen FNL-rörelsen eller FNL-grupperna med begreppet Vietnamrörelsen. Detta eftersom att begreppet Vietnamrörelsen även inkluderar Svenska Kommittén för Vietnam som inte stödde FNL utan endast hade paroller för fred i Vietnam och var ett regeringsalternativ till DFFG. FNL-rörelsen är dock ett begrepp som används för de grupper och organisationer som aktivt stödde FNL:s kamp i Vietnam. Stödet för FNL var viktigt för DFFG för att distansera sig från pacifisterna som till exempel SKfV som av DFFG ansågs, på grund av kravet på fred, stödja USA-imperialismen.³²

²³ a.a. s. 74

²⁴ a.a. s. 75

²⁵ a.a. s. 111 f

²⁶ a.a. s. 113 f

²⁷ Östberg, Kjell, ”1968 När allt var i rörelse”, s. 50

²⁸ LUM, nr. 9, september 1996

²⁹ Östberg, Kjell, ”1968 När allt var i rörelse”, s. 51

³⁰ DFFG, DFFG:s Skriftserie 3, ”Regeringen(s) och Vietnam 1965-69”, DFFG, 1970, s.15

³¹ Gogman, Lars, ”Vietnam i samlingarna”, s. 5

³² Salomon, Kim; ”Rebeller i takt med tiden – FNL-rörelsen och 60-talets politiska ritualer” Prisma, 1996, s. 97

3.2 Stalinism och maoism

Stalinismen är ett socialt fenomen, med det menas att det inte kan förklaras genom en person.³³ Tyvärr sätts stalinismen ibland lika med Josef Stalin och den så kallade personkulten kring honom som person vilket Chrusjtjovs tal på SUKP:s (Sovjetunionens Kommunistiska Parti) 20:e kongress kan vara ett exempel på.

Fenomenet beskriver den byråkratiska degenerering av en arbetarstat som skedde i Sovjetunionen genom att makten inte låg i händerna på arbetarna utan på ett privilegierat byråkratiskt skikt. Det vill säga att några demokratiska friheter att bestämma över nationens egen politik och målsättning existerade inte.³⁴ Stalinismen utgör också en deformation av marxismen, där den marxistiska terminologin finns kvar som tom retorik och propaganda men saknar den analytiska metoden och innehållet i den marxistiska teorin.³⁵

Maoismen å andra sidan är ett fenomen som inte formar sig från en redan existerande arbetarstat utan genomför en revolution, (exempelvis Kina år 1949). Man upprättar en från början deformerad arbetarstat.³⁶ Den proletära demokratin i Kina var delvis eller totalt undertryckt av den maoistiska ledningen. Samtidigt kopierade man den stalinistiska byråkratin i Ryssland med dess metoder och privilegier.³⁷

Men vad var det då som lockade folk till maoismen? Svaret ligger nog i att Maos initierade Kulturrevolution startades som en kritik och uppmaning till ifrågasättande av allt – särskilt makteliten. Detta uppfattades som ett sätt att bekämpa byråkratin och den maktlystna eliten i Kina som tagit till sig privilegier medan korruption frodades.³⁸ Kulturrevolutionen ansågs stå för något nytt, ett sätt att kanalisera massans missnöje med maktelitens korruption. Vad som hände var dock att man tappade kontrollen över de ungdomliga Röda Garden som skulle genomföra denna revolutionära kamp i Kina. Analysen av det byråkratiska problemet var inte tillräckligt. Samtidigt som man kritiserade statsbyråkratin i Sovjetunionen (efter Stalin) kom byråkratin att öka i det egna landet.

Med andra ord utgår stalinismen (inkl. maoismen) ideologiskt, teoretiskt och praktiskt från en deformation av marxismen.³⁹

³³ Mandel, Ernest; "Från klassamhälle till kommunism" s. 104

³⁴ a.a. s. 104

³⁵ a.a. s. 104

³⁶ a.a. s. 107

³⁷ a.a. s. 108

³⁸ Augustsson, Lars Åke; Hansén; "De svenska maoisterna" s. 44

³⁹ Tips att läsa: Engels i Zur Kritik des sozialdemokratischen Programmwerfufs: "Om någonting är säkert så är det att vårt parti och arbetarklassen bara kan komma till makten i form av en demokratisk republik. Detta är också den specifika formen för proletariatets diktatur, som den Stora Franska Revolutionen redan har visat.". Ett annat citat av Engels: "Nåväl, mina herrar, vill ni se hur denna [proletära] diktatur ser ut? Betrakta Pariskommunen. Den var proletariatets diktatur." Källa: "Engels' inledning 1891 t. Marx': 'Inbördeskriget i Frankrike'" Vidare kan man läsa om Paris kommunen: "För det första tillsatte den alla administrativa poster, domarämbeten och lärartjänster genom val med allmän rösträtt och samma väljare kunde när som helst återkalla dem. Och för det andra betalade den för alla tjänster, höga som låga, endast den lön som andra arbetare fick." för mer lästips angående skillnaden mellan marxism och stalinism rekommenderar jag att läsa boken "Stalinism and Nazism – Dictatorships in Comparison" (Cambridge University Press 1997) som på ett utförligt och brett sätt redovisar forskning angående stalinismen som fenomen.

3.3 Imperialism

Imperialismen kan som begrepp huvudsakligen delas upp i fyra teoretiska punkter⁴⁰:

Vladimir Lenin (1870-1924) beskrev imperialismen som en monopolkapitalism (oligopol); detta för att förbättra inhemsk konjunktur och investera mera. Han menade att det var internationella kapitalförbund som delade världen mellan de kapitalistiska stormakterna. Han menade också att tributerna och extraprofiterna som förskaffades från kolonierna gjorde att man kunde ”muta” det övriga skiktet av proletariatet att svika de internationella idealen.

John A. Hobson (1858-1940) menade att kapitalismen hade en tendens till ”översparande” och existerade i en jakt på områden för ekonomiska intressen.

Rudolf Hilferding (1877-1941) beskrev imperialismen som en monopolistiskt stadium där storföretag sammanflätats med banker till ett s.k. finanskapital.

Schumpeter ser imperialismen som en politisk verksamhet med statlig expansionism. Kapitalismen är i grunden ett fredligt system. Han menar på att kapitalismen inte gynnas av imperialismen och att den därför inte kan skyllas på kapitalismen.

Vad som kan sammanfattas för begreppet imperialism är att det enligt all utom Schumpeter omfattar handling för att skaffa sig ökad ekonomisk fördel. Jag väljer dock inom en marxistisk tradition att acceptera den sammanfattande förklaringen att begreppet omfattar handling för ekonomisk expansion och trygghet – alltså att en stat måste gå efter kapitalistiska ekonomiska lagar för att kunna genomföra en imperialistisk politik. För en marxistisk tradition har Lenin, oavsett hur kritisk man är till hans idéer, fått stor betydelse i och med hans teoretiska studier i imperialismens karaktär.

Det har också genom historien (t.ex. under 1960 och 70-talen av maoister framförda idéer om ”socialimperialism” och ”statskapitalism”) gjorts vissa försök att förklara Sovjetunionen som ett imperialistiskt system. Detta försök har sedan i nutid tagits över av autonoma kretsar för att förklara Sovjetunionens ekonomiska system. Begreppet socialimperialism användes först av Lenin och begreppet statskapitalism kan läsas i boken *Kommunismens ABC* av Bucharin och Preobrazjenskij. Där begreppet används till att förklara fenomenet med de västliga kapitalistiska staternas centraliserande ekonomi under världskriget.⁴¹ Mao Tse-tung använde sedan begreppet gentemot Sovjetunionen och anklagade Sovjetledarna för att återinföra kapitalismen och föra en ”socialimperialistisk” politik utomlands.⁴²

3.4 Front

Enhetsfronten som begrepp användes flitigt tillsammans med begreppet front inom DFFG för att beskriva organisationens struktur och val av målsättning.

För att kort reda ut begreppen så omfattar begreppet *folkfront* en front mellan antagonistiska klasser, och begreppet *enhetsfront* omfattar en front inom arbetarklassen – ibland

⁴⁰ ”Ekonomisk historia – Europa och Amerika 1500-1990” s. 284

⁴¹ Salomon, Kim, ”Rebeller i takt med tiden – FNL-rörelsen och 60-talets politiska ritualer” Prisma, 1996, s. 135 samt Bucharin, N. I. & Preobrazjenskij, ”Kommunismens ABC del 1” s. 147

⁴² Salomon, Kim, ”Rebeller i takt med tiden – FNL-rörelsen och 60-talets politiska ritualer” Prisma, 1996, s. 135

med stöd av bondeklassen.⁴³ Enhetsfrontstaktiken utarbetades av Komintern 1921 som en konsekvens av dåtidens splittring inom arbetarklassen.⁴⁴ Vid Komintern-kongressen 1924 började man använda begreppet ”enhetsfront underifrån” som riktades mot de socialdemokratiska ledarna, men denna taktik övergavs året efter då man ansåg att kapitalismen gått in i en stabiliseringsperiod vilket medförde till ett taktikbyte till samarbete med borgerliga organisationer.⁴⁵ Efter 1928 slog Komintern igen in på en ny politisk taktik (1928-34) eftersom man ansåg att kapitalismen gått in i en krisperiod. Man började rikta in sig på socialdemokratin som en huvudfiende.⁴⁶ Efter 1934 ändrade Komintern igen linje till den så kallade folkfrontstaktiken som skulle ena arbetarklassen med borgerliga demokrater. Benämningen av socialdemokrater som socialfascister försvann.⁴⁷

The People's Front makes it possible for the lower middle classes, the peasantry and the democratic intelligentsia, not only to resist the tutelage and oppression of the clique of finance capital, but also to rise up against it in defence of their vital interests and rights, relying for support on the militant collaboration of the working class nationally and on an international scale.⁴⁸

Problemet kring begreppen enhetsfront och folkfront diskuterades mellan DFFG:s ledning och trotskister, där trotskisterna kritiserade ledningen i DFFG för att förvränga begreppet enhetsfront. Polemiken kring fronten tas som begrepp upp i senare kapitel.

4 Undersökningen

I detta kapitel kommer jag att undersöka/analysera polemiken kring DFFG:s målsättning och struktur. De huvudlinjer som jag kommer att belysa i denna polemik är diskussionerna kring begreppet front och dess olika former, samt begreppet imperialism. Något som kan tyckas vara en självklarhet för många behöver dock påminnas om: att termer i det som följande citeras bör tas med försiktighet då dessa användes i en politisk agitation och polemik.

4.1 DFFG och imperialismen

DFFG är en antiimperialistisk enhetsfrontsorganisation vars målsättning är att stödja de indokinesiska folken i deras kamp mot USA-imperialismen [...].⁴⁹

Begreppet imperialism var något som var mycket centralt för DFFG:s polemik, agitation och definition av målsättning och struktur. Det var en del av organisationens paroller och satte kampen i ett större sammanhang.

Parollerna i början av dess historia lydde:

- **USA UT UR VIETNAM!**

⁴³ Andersson, Kenth-Åke, ”Revolutionär marxism kontra stalinism i Viet Nam-rörelsen – Ett svar av Kenth-Åke Andersson till trotskismen, fronterna och Vietnamrörelsen utg. Av Uppsala FNL-grupp”, Röda Häften 9, Partisan 1971

⁴⁴ F. Martin, ”Kominterns linje 1928-34”, MF 1.1 1973, samt Ekman, Anders ”Den proletära enhetsfronten” fjärde internationalen nr 6 1972

⁴⁵ F. Martin, ”Kominterns linje 1928-34”, MF 1.1 1973

⁴⁶ Ibid.

⁴⁷ Ibid.

⁴⁸ Dimitrov, Georgi, ”The People’s Front”, December 1935, s. 1, <http://marxists.org/reference/archive/dimitrov/works/1936/12.htm>

⁴⁹ ”DFFG Dokument”, DFFG:s skriftserie nr. 5, reviderad upplaga efter 1973 års kongress, s. 1

- STÖD VIETNAMSKA FOLK PÅ DESS EGNA VILLKOR!
- BEKÄMPA USA-IMPERIALISMEN!⁵⁰

Organisationens fokusering på imperialismen var som parollerna här ovan antyder – liktydigt med USA-imperialismen. Fokuseringen skulle som man såg det sättas på det indokinesiska området med länder som Laos, Kambodja och framförallt Vietnam. Där ansåg man brännpunkten ligga vad gällde kampen mot imperialismen. Fronten för kampen mot imperialismen var Vietnam och USA-imperialismen ansågs vara den första parten att bekämpa i kampen mot imperialismen. Denna hållning att kampen först och främst borde fokusera på Vietnam – brännpunktsteorin – var en del av den häftiga polemik som förekom angående DFFG:s målsättning och struktur. Speciellt från maoistiskt håll kritiserades brännpunktsteorin för att dra fokuseringen ifrån den riktiga kampen, det vill säga den som utkämpades av Kina och av ”Mao Tse-tungs tänkande”. Annan kritik gick ut på att brännpunktsteorin, som man sade sig följa, principiellt överskuggade eller var för snäv för att ta hänsyn till att man inte borde skilja vissa imperialiststater från andra som värre.

De Kinavänliga kritikerna kunde vara allt från medlemmar i KFML och KFML (r) samt Rebellrörelsen. Rebellrörelsen var en parentes i sig i den svenska Mao-kulten och den maoistiska rörelsen. Det var en extrem sekt som både psykiskt och fysiskt genomförde så kallad ”självkritik”, vilket kunde utformas till rena mobbningar. Dess medlemmar var välorganiserade och högljudda på möten där de högt och aggressivt citerade Mao Tse-tung som argument för sina åsikter. Trots denna grupps relativt väldokumenterade uppmärksamhet, genom en bok ”Rebellerna i Sverige (1971)” och några reflekterande lärdomar av dem i DFFG:s egna bok ”FNL i Sverige- reportage om en folkrörelse under tio år (1975)” (och en dokumentär som visats på SVT) så hade gruppen knappast något inflytande på Vietnamrörelsen. Studier av denna sekt kan ha sitt värde i hur personkult kan te sig i extrema fall och mer som kuriosavärde, men representativ för tiden eller de politiska rörelserna kan man knappast kalla den. Dock framkallade kritiken från Rebellrörelsen en diskussion om DFFG:s målsättning och struktur.

[...]fortfarande ingenting om USA-imperialismens natur, ingenting om huvudmotsättningen i världen. Man förtiger att USA-imperialismen är världshistoriens ursinnigaste fiende till alla världens folk! Det är att spela USA-imperialismen i händerna!⁵¹

Citatet ovan kommer från ett flygblad undertecknat av ”Tre rödgardister” där man kritiserar en ledare i Vietnambulletinen för att gå USA-imperialismen och även den imperialistiska svenska statens väg. De tre rödgardisterna fokuserar på brister i ledarens beskrivning av USA-imperialismen och den svenska statens roll i sammanhanget, att den vilseleder ”hederligt folk”.⁵² Kritiken kom från ett extremt ”vänster”-perspektiv vilket för DFFG var en överraskning eftersom man tidigare kämpat emot ett ”höger”-perspektiv. Rebellrörelsens kritik togs på allvar genom att man bad landets lokala FNL-grupper att gå igenom flygbladet skrivet av ”Tre rödgardister”⁵³ och genom analys ge ett svar på eller ta ställning till flygbladet. Svaren och kommentarerna sammanställdes i häftet ”*Diskussion om målsättning och politiska program för De Förenade FNL-grupperna i Sverige*”.

⁵⁰ ”Diskussion om målsättning och politiskt program för De Förenade FNL-grupperna i Sverige”, s. 32

⁵¹ ”Diskussion om målsättning och politiskt program för De Förenade FNL-grupperna i Sverige”, s. 32

⁵² a.a s. 2

⁵³ a.a. s. 3

Samtliga inskickade svar och kommentarer av de lokala FNL-grupperna var kritiska eller starkt kritiska mot flygbladet skrivet av ”Tre rödgardister”. Bland dessa fanns bland annat Ängelholms Vietnamkommitté, Tranås FNL-grupp och Kiruna Vietnamkommitté.

Redaktionen för Vietnambulletinen svarade på kritiken att synen hos de tre rödgardisterna skiljde sig fundamentalt mellan dem och DFFG:s politiska stadgar vad gäller organisationens struktur och målsättning.⁵⁴ Något som man reagerade på är rödgardisternas krav på koppling till KKP:

[...] Det är Kinas folk som leder kampen mot USA-imperialismen, under Mao Tse-tungs personliga ledning. Kina är världsrevolutionens bas, dess viktigaste vapen är Mao Tse-tungs tänkande. Hela världens folk samlas nu till en bred enhetsfront mot USA-imperialismen. Dess överbefälhavare är Mao Tse-tung, dess vägledning är Mao Tse-tungs tänkande.[...] ⁵⁵

Rödgardisterna kritiserar alltså organisationens brännpunktsteori med att kampen istället förs av Kina och leds av KKP. Redaktionen svarar att denna syn skiljer sig från DFFG:s eftersom DFFG förespråkar en front till stöd för Vietnams folk på dess egna villkor.⁵⁶

Något annat som man också reagerade på var den retorik som rödgardisterna använde. I slutet av sitt flygblad skriver rödgardisterna:

Skicka tillbaka det revisionistiska ogräset!
 Ner med de moderna revisionisterna i Vietnamrörelsens ledning!
 Ner med USA-imperialismen!
 Leve Kulturrevolutionen!
 Leve Kinas Kommunistiska Parti!
 Leve ordförande Mao Tse-tungs stora oövervinneliga tänkande!
 Länge leve ordförande Mao, vår store ledare, store överbefälhavare och store
 rorsman! Ett långt, långt liv åt honom! ⁵⁷

Ängelholms Vietnamkommitté svarade att DFFG inte är ett kommunistiskt parti ”utan en samlingsorganisation”⁵⁸ och att man inte ännu, men skall arbeta för, ett framtida bildande av en folkfront mot USA-imperialismen. Ängelholms Vietnamkommitté påpekade också att USA-imperialismen är alla folks största fiende.⁵⁹ Tranås FNL-grupp ansåg att DFFG inte fick förvandlas till ett ”slags supporterklubb åt Kinas Kommunistiska Parti eller en fanclub till Mao Tse-tungs ära.”⁶⁰ samt påpekar likt Ängelholms Vietnamkommitté att vare sig man tycker om Mao Tse-tung och KKP eller inte så är frågan något som bör vara varje FNL:ares privata sak.⁶¹

Från maoistiskt håll kom det också förslag om programändring, skrivet av Irka Lappalainen och Kerstin Carlsson. De menade att det var omöjligt för en politisk organisation att gå en ”tredje väg” mellan borgerligt och socialistiskt ideologiska intressen eftersom det inte handlade om åsikter utan om klassintressen. Kritiken låg i att

⁵⁴ a.a. s. 4

⁵⁵ a.a. s. 3

⁵⁶ a.a. s. 4

⁵⁷ a.a. s. 3

⁵⁸ a.a. s. 9

⁵⁹ Ibid.

⁶⁰ a.a. s. 10

⁶¹ Ibid.

de ansåg att FNL i Sverige inte var en front på grund av egna analyser av Maos tänkande kring enhetsfronten. En förbättring för en anti-imperialistisk enhetsfront måste ligga i att ett kommunistiskt parti leder mobiliseringen av arbetarklassen. Det måste finnas ett parti väglett av Mao Tse-tungs tänkande.⁶²

Förslaget till programändringen var klart och tydligt färgat och styrt av maoistiska värderingar och politisk ideologi. Den har också en intressant ingång om klasskampen, där förslaget får en karaktär av samhällsanalys efter historisk materialistisk teori.

I svar till Lappalainen och Carlsson påpekade Tom Gustafsson och Otto Mannheimer att DFFG inte bör vara en socialistisk organisation eftersom det redan existerar socialistiska rörelser. Socialism är enligt Gustafsson och Mannheimer en rörelse som:

sätter som sitt mål att lösa motsättningen mellan arbete och kapital i Sverige, att genom en socialistisk revolution genomföra ett socialistiskt samhälle.⁶³

Gustafsson och Mannheimer påpekade också att det är DFFG:s tre paroller om Vietnam och USA-imperialismen som är organisationens målsättning och inte att upprätta en allmänt anti-imperialistisk rörelse.⁶⁴ Förklaringen från DFFG:s håll ger en bild av organisationen och dess hållning till vad de kallar kampen mot imperialismen.

DFFG kom att, i och med att situationen i världen och framförallt Indokina förändrades, ändra sin politik. USA:s president erkände 1970 att man bombade Laos och sedan invaderades Kambodja. Bland annat detta tog DFFG i beaktande till sin fjärde kongress år 1971 då man beslutade sig för att ändra sina politiska paroller från att tidigare endast inkluderats Vietnam till att även nämna de andra Indokinesiska länderna under namnet Indokina. Parollerna ändrades till:

- USA UT UR INDOKINA!
- STÖD INDOKINAS FOLK PÅ DERAS EGNA VILLKOR!
- BEKÄMPA USA-IMPERIALISMEN!⁶⁵

Denna förändring var naturligtvis en stor händelse för DFFG. Man ville samla så många som möjligt under parollen ”USA UT UR INDOKINA” eftersom man ansåg att fackföreningar, frikyrkliga organisationer samt SKfV hade det lättare att ställa upp på en sådan paroll istället för stöd åt FNL och att fördöma USA-imperialismen.⁶⁶ Detta satte igång en polemik där kritikerna menade att DFFG spårat ur.⁶⁷ En del grupper uteslöts samtidigt som en grupp medlemmar i Clarté och KFML bröt sig ut och bildade KFML(r).⁶⁸

Ändringar i de politiska parollerna ändrade dock inte DFFG:s syn och analys av imperialismen. Fortfarande ansåg man det tillräckligt att inte ha en djupare diskussion av vad man menade med begreppet vilket senare visade sig leda till en upptagning av KKP:s linje vad gällde kritik av Sovjetunionen som statskapitalistiskt och tillika socialimperialistiskt (som jag beskrivit kortfattat i inledningskapitlet och som jag nedan kommer att redogöra mer utförligt).

⁶² a.a s. 25 ff

⁶³ a.a s. 30

⁶⁴ a.a s. 32

⁶⁵ ”DFFG Dokument”, DFFG:s skriftserie nr. 5, s. 1

⁶⁶ ”FNL i Sverige – Reportage om en folkrörelse under tio år”, DFFG, 1975, s. 119

⁶⁷ a.a. s. 120

⁶⁸ a.a. s. 122

Kina kom i sin relation till Sovjetunionen att bli allt mer bitter. Man anklagade Sovjetunionen för att vara statskapitalistiskt och utföra en så kallad socialimperialistisk politik gentemot tredje världen och dess egna satellitstater. Bakgrunden till denna analys finner vi i KKP:s politik gentemot SUKP. KKP menade att Sovjetunionen svikit arvet från Lenin och Stalin och inlett en kontrarevolution med återgång till kapitalism. KKP:s analys av Sovjetunionens utveckling, med bland annat invasionen av Tjeckoslovakien, misslyckades med att analysera stalinismen som fenomen. I och med den maoistiska avarten från samma fenomen lyckades man aldrig i sin kritik av ”statsbyråkratin” se det byråkratiska problemet i stalinismen som även Kina har. KKP motsatte sig starkt Nikita Chrusjtjovs fördömande av Josef Stalin och hans övergrepp mot sin egen befolkning. Stalin ansågs vara en stor revolutionär, 30 procent dålig och 70 procent bra.⁶⁹ Maoismens hyllande av Stalin användes också i sin retorik mot SUKP vilket även spred sig till de svenska maoisterna. Där ingår KFML, (men starkast kunde detta ses hos KFML(r)) som sedan bytte namn till SKP med dess ungdomsförbund Röd Ungdom.

Sovjetunionen var den första socialistiska staten i världen. Med stora uppoffringar slog de sovjetiska folken tillbaka imperialisternas angrepp åren efter revolutionen 1917 och kunde sedan påbörja det socialistiska uppbygget.

[...]

Stora framgångar uppnåddes under Stalins tid i det socialistiska uppbygget och Sovjetunionen inspirerade arbetare över hela världen i kampen för socialismen.

[...]

Åren efter Stalins död 1953 tilltvungade sig den nya borgerliga klassen, ledd av Nikita Chrusjtjov, hela makten. Steg för steg undergrävde de det socialistiska ekonomiska systemet.⁷⁰

Detta påminner som sagt om KKP:s retorik mot SUKP:

SUKP:s ledare har anklagat Kinas kommunistiska parti för att ”försvara” Stalin. Ja, vi försvarar Stalin. När Chrusjtjov förvränger historien och fullständigt förkastar Stalin, har vi naturligtvis den oavvisliga plikten att framträda och försvara honom i den internationella kommunistiska rörelsens intresse.

[...]

försvarar det allt det riktiga hos honom, försvarar det den ärorika historien om den kamp som fördes av den proletära diktaturens första stat som skapades genom Oktoberrevolutionen.⁷¹

Begreppen statskapitalism och socialimperialism började alltså användas av den maoistiska rörelsen och spred sig till polemiken kring DFFG och DFFG:s målsättning och struktur. Ett exempel på detta är pressdebatten som blossade upp i Aftonbladet sommaren 1974. Den startades av Sara Lidman efter att hon i ett öppet brev till DFFG förklarade sin förvåning över DFFG:s beslut att ”studera världsläget”⁷² med det menades att man skulle studera Sovjetunionen som en imperialistisk statsmakt i världen. En FNL:are vid namn Knut Carlqvist skriver i sitt inlägg i diskussionen att Sovjetunionens

⁶⁹ Augustsson, Lars Åke; Hansén Stig; ”De svenska maoisterna”, Lindelöw, 2001

⁷⁰ ”Vi skall segra! – Grundkurs i marxism-leninismen”, Röd Ungdom/oktober, 1976, s. 45

⁷¹ ”Den stora polemiken – polemiken om generalinjen i den internationella kommunistiska rörelsen” oktober, 1977, s. 114

⁷² ”Vi sviker inte Vietnam” Aftonbladet, 5 juli, 1974 / ”Förrädare? Anti-imperialister? Vad anser du? – Pressdebatten om Vietnam, världen och FNL-grupperna, sommaren 1974”, DFFG skriftserie nr. 19, s. 6

invasion av Tjeckoslovakien inte var något misstag och är ”lika orättfärdigt som USA:s invasion av Vietnam”.⁷³ DFFG deltog nämligen i demonstrationen mot Sovjets invasion vid tillfället. Per Nygren var en av de som bildade Örebro Vietnamkommitté. Han skrev ett inlägg i polemiken som aldrig blev publicerad i Aftonbladet, där skriver Nygren:

[...] Jag har aldrig demonstrerat mot Förenta Staterna under alla de år jag levt med Vietnam i tankar och känslor. Jag har demonstrerat mot Förenta Staternas imperialism. Därför demonstrerade jag inte heller mot Sovjetunionen. Jag demonstrerade mot den sovjetiska imperialismen.

[...]

I Kreml och Washington sitter imperialistiska herrar och talar om fienden medan de rustar för kriget.⁷⁴

Nygren beskriver sin uppfattning av begreppet imperialism som skilt från staternas samhällssystem och ekonomiska system. Imperialismen är enligt honom alltså något annat än något som är kopplat till de kapitalistiska staternas ekonomiska system. Det är alltså ett uttryck för oberoende utrikespolitik. Uppfattningen är dock tydligt att Sovjetunionen var imperialistisk.

Gunnar Stensson i Lunds FNL-grupp skriver i sitt inlägg i diskussionen att förbundsstyrelsen har föreslagit:

en ny tes om huvudmotsättningen i världen. Den lyder: ”Huvudmotsättningen i världen i dag går mellan de två supermakterna USA och Sovjet å ena sidan och världens folk å den andra”

[...]

Genom att framföra den skiljer man sig inte bara från stora delar av den svenska Vietnamrörelsen utan också från FNL och PRR.⁷⁵

Stenssons inlägg i diskussionen visar på ett exempel på missnöje över förbundsstyrelsen i DFFG. Kritiken från detta håll var med tanken på FNL:s och PRR:s (FNL:s provisoriska revolutionära regering) intresse, och nämner inte begreppet imperialism eller en analys kring detta. Anledningen att inte studera ”sovjetimperialismen” är alltså att det strider mot Vietnams intresse.

Göte Kildén, då ansvarig utgivare av den trotskistiska tidningen Internationalen, kritiserar användandet av eller beteckningen av Sovjetunionen som en imperialistisk stat och pekar på kopplingar till maoismen i KKP. Han betecknar maoismens imperialismbegrepp som:

[...]liberalt därför att det inte utgår ifrån en definition av en stats klasskaraktär utan i stället motiveras med känslomässiga argument (plundring, inblandning, angrepp...) i kombination med statens storlek och grad av teknisk och ekonomisk utveckling.⁷⁶

⁷³ ”Har vi blivit från vettet?” Aftonbladet, 2 juli, 1974 / ”Förrädare? Anti-imperialister? Vad anser du? – Pressdebatten om Vietnam, världen och FNL-grupperna, sommaren 1974”, DFFG skriftserie nr. 19, s. 7

⁷⁴ Nygren, Per; ”Förrädare? Anti-imperialister? Vad anser du? – Pressdebatten om Vietnam, världen och FNL-grupperna, sommaren 1974”, DFFG skriftserie nr. 19, s. 8

⁷⁵ Stensson, Gunnar; Aftonbladet 1974 8 juli/ ”Förrädare? Anti-imperialister? Vad anser du? – Pressdebatten om Vietnam, världen och FNL-grupperna, sommaren 1974”, DFFG skriftserie nr. 19, s. 10

⁷⁶ Kildén, Göte; Aftonbladet 1974 23 juli/ ”Förrädare? Anti-imperialister? Vad anser du? – Pressdebatten om Vietnam, världen och FNL-grupperna, sommaren 1974”, DFFG skriftserie nr. 19, s. 11

Kildéns kritik är i sammanhanget intressant eftersom det sammanfattar polemiken och politiken i och kring DFFG väl i och med kopplingen till maoistisk terminologi.⁷⁷ Man kan ta ovanstående citat av Nygren som ett exempel på just detta.

O. J. Eriksson, medlem i DFFG, kritiserar förbundsstyrelsens beslut om denna studie i ”världsläget”.⁷⁸ Han påpekar att det verkar som om förbundsstyrelsen vill inkludera i DFFG:s program att Sovjetunionen är kapitalistiskt, vilket han menar väldigt få i Sverige skulle känna igen sig i.⁷⁹ Däremot anser han att det är bra att diskutera Sovjetunionens roll i världen, men att DFFG är ett fel forum för en sådan diskussion och att det redan har skadat organisationen.⁸⁰ Erikssons invändning mot att benämna Sovjetunionen kapitalistiskt var att de flesta, eller allmänheten, skulle ha svårt att koppla eller förstå en sådan förklaring och inte därför att Sovjetunionen faktiskt var kapitalistiskt eller ej.

En annan kritiker till förbundsstyrelsens beslut om studier ”i världsläget” var Evert Kumm som menade att SKP (tidigare KFML) naturligtvis ville beteckna Sovjetunionen som ”socialimperialistisk” eftersom det är ”kinesisk-kommunistisk propaganda i grönköpingsupplaga” men att det inte hör hemma inom DFFG.⁸¹

Det maoistiska SKP förde, samtidigt som DFFG förde ”studier i världsläget”, en kampanj om Sovjetunionens socialimperialism. I Gnistan, SKP:s pressorgan, kunde man läsa att:

[...] Den sovjetiska socialimperialismens uppladdning och krigsförberedelser måste studeras noga, och grunden läggas för en anti-imperialistisk rörelse i Sverige, av samma slag som en gång tvingat den svenska regeringen till många riktiga ställningstaganden mot USA-imperialismen och dess anfallskrig i Vietnam. [...] ⁸²

Ny Dag och Norrskensflamman kom också med i diskussionen med inlägg som kritiserade utvecklingen i DFFG och anklagade förbundsstyrelsen att gå i SKP:s ledband vad gäller Kina- Sovjetkonflikten.⁸³ Även om de båda organisationerna förde en upplysningskampanj, vilket i DFFG:s fall det faktiskt var, så nekade DFFG:s ordförande att man gick i någons ledband.⁸⁴

⁷⁷ Exempel på maoistisk begrepp är som tidigare nämnt i begreppsdiskussionen begreppet ”socialimperialism”, denna terminologi kritiserades främst från trotskistiskt håll.

⁷⁸ ”Vi sviker inte Vietnam” Aftonbladet, 5 juli, 1974 / ”Förrädare? Anti-imperialister? Vad anser du? – Pressdebatten om Vietnam, världen och FNL-grupperna, sommaren 1974”, DFFG skriftserie nr. 19, s. 6

⁷⁹ ”Förrädare? Anti-imperialister? Vad anser du? – Pressdebatten om Vietnam, världen och FNL-grupperna, sommaren 1974”, DFFG skriftserie nr. 19, s. 17

⁸⁰ Ibid.

⁸¹ Kumm, Evert ”Kinesisk propaganda i grönköpingsupplaga”, Aftonbladet, 1974 12 juli/ ”Förrädare? Anti-imperialister? Vad anser du? – Pressdebatten om Vietnam, världen och FNL-grupperna, sommaren 1974”, DFFG skriftserie nr. 19 s. 12

⁸² ”Gnistan” 1974 20 juni / ”Förrädare? Anti-imperialister? Vad anser du? – Pressdebatten om Vietnam, världen och FNL-grupperna, sommaren 1974”, DFFG skriftserie nr. 19, s. 24

⁸³ ”Förrädare? Anti-imperialister? Vad anser du? – Pressdebatten om Vietnam, världen och FNL-grupperna, sommaren 1974”, DFFG skriftserie nr. 19

⁸⁴ Valfridsson, Inga-lill; Aftonbladet, 1974 23 augusti / ”Förrädare? Anti-imperialister? Vad anser du? – Pressdebatten om Vietnam, världen och FNL-grupperna, sommaren 1974”, DFFG skriftserie nr. 19, s. 22

4.2 DFFG och fronten

FNL-rörelsen kallade sig för en front. Med det menas att man är en sorts samlingsorganisation. Begreppet front kan ta sig i olika former vilket jag tidigare i inledningskapitlet visat.

Begreppet enhetsfront syftar på en fronttaktik där olika grupper, organisationer och partier under ett visst klassintresse kan samlas för ett visst syfte, som t.ex. att kasta ut en invaderande imperialistmakt (exempelvis från Vietnam), och / eller genomföra en proletär revolution. Den 2:a allryska sovjetkongressen och den Tyska generalstrejken 1920 är två exempel på effektivisering genom enhetsfront.⁸⁵

Begreppet folkfront syftar på en fronttaktik där antagonistiska klasser samlas i en front för att besegra en gemensam fiende eller upprätta ett gemensamt mål, till exempelvis genomföra en borgerlig revolution. Folkfronten var något som det stalinistiska Sovjetunionen på 1930-talet spred inom Komintern (efter 7:e kongressen)⁸⁶, exempelvis samarbetade stalinisterna i Spanien med antagonistiska representanter för att bekämpa falangisterna, samtidigt som arbetarklassen på sidan om kämpade i en enhetsfront. Folkfronten bygger på en respekt för den borgerliga ordningen och egendomen, detta för att inte, som det kallas, stöta bort den radikala borgerligheten från fronten.⁸⁷

DFFG:s fronttaktik var inte en enhetsfront utan snarare en front byggd på stalinismens folkfronttaktik från 1930-talet. På ett slående sätt kan vi se detta genom de uteslutningar av revolutionära medlemmar från organisationen:

[...den 7 oktober 1970 beslöts att] utestänga medlemmar i trotskistiska organisationer och andra vilka för en trotskistisk linje i förhållande till frontorganisationer från Uppsala FNL-grupp. [...]⁸⁸

Personerna man syftade på var medlemmar i det trotskistiska RM. Uppsala FNL-grupps skriftställning framställde till exempel fronttaktikerna och sammankopplingen av spanska ”trotskister” och fascister i det Spanska inbördeskriget på 1930-talet, vilket var en typisk anklagelse från stalinistiskt håll.⁸⁹ Uppsala FNL-grupps flygblad spreds också runt i landet.⁹⁰

Motsättningarna mellan de som ville att DFFG skulle vara en folkfront eller en enhetsfront bidrog också till en utbrytargrupp, KFML(r), som kallades errarna/R:arna (r stod för revolutionärerna). R:arna var som starkast i Göteborg och hade Frank Baude i spetsen, man krävde att FNL-rörelsen skulle ta ställning för den svenska arbetarklassen.⁹¹

Förvirringen kring de båda begreppen kommer nog troligtvis från att retoriken i DFFG själv blandade friskt mellan frontbegreppen.

Vår enhetsfront är uppbyggd kring det begränsade krav som kommer till uttryck i våra tre paroller. Detta gör det möjligt för människor med olika uppfattningar i andra politiska frågor

⁸⁵ Mandel, Ernest; ”Från klassamhälle till kommunism”, Stockholm, s. 122

⁸⁶ a.a. 125

⁸⁷ a.a. 126

⁸⁸ ”Trotskismen, Fronterna och Vietnamrörelsen”, Uppsala FNL-grupp, 1970, s. 1

⁸⁹ För att se den stalinistiska anknytningen läs ”Trotskismen, Fronterna och Vietnamrörelsen” (Uppsala FNL-grupp) samt ” Revolutionär marxism kontra stalinism i Vietnamrörelsen” (Partisan/Röda Häften 9)

⁹⁰ ”Trotskismen, Fronterna och Vietnamrörelsen”, Uppsala FNL-grupp, 1970

⁹¹ Salomon, Kim, ”Rebeller i takt med tiden – FNL-rörelsen och 60-talets politiska ritualer” 1996, s. 158 ff

att delta i arbetet och utforma politiken. Detta är grundläggande för enhetsfronten, och har stora praktiska konsekvenser i arbetet.⁹²

Man använder i citatet ovan begreppet enhetsfront för en taktik som man beskriver likt taktiken för Folkfronten.

I diskussionerna med Rebellrörelsen och av dem DFFG kallade ”likvidatorerna”, vilket var R:arna, beslöts det att DFFG inte skulle vara en socialistisk organisation. I ”DFFG:s dokument för dess andra kongress 1969” går det att läsa att man inte kan ta ställning för socialism eftersom man endast tar ställning för konkreta krav.⁹³ En ställning till socialism skulle skrämja bort andra möjliga medlemmar av annan politisk ideologi. Resonemanget ger en klar beskrivning av fenomenet Folkfront. DFFG skriver också att ”*enhetsfronten*” inte är en fastlåst taktik. Man ger några exempel på val utanför denna ”*enhetsfront*”, som till exempel:

[...] Att kämpa för oinskränkt mötes-, församlings- och demonstrationsfrihet i Sverige. Att stödja offren för de politiskt grundade övergrepp, som polis, domstolar och regering utsätter Vietnamdemonstranter för. [...] ⁹⁴

Denna vad man kallar, inte mekaniska, syn på fronten gör det möjligt enligt DFFG att gå utanför brännpunktsteorin (fokusering på Vietnam) vid behov. Denna motivation användes för DFFG:s inblandning i fördömandet av Sovjets invasion av Tjeckoslovakien, och senare för Förbundsstyrelsens beslut att studera Sovjetunionens roll i världsläget som en ”socialimperialistisk” makt (vilket kan läsas ovan). Kritiken till denna studie var till viss del för att den ändrade brännpunktsteorin och svek kampen för Vietnam.

Fronten var viktig för DFFG, då inte minst eftersom man motiverade uteslutningar av personer ur organisationen och även motiverade politiskt ställningstagande likt beslutet att inte vara en allmän anti-imperialistisk organisation samt allmän socialistisk organisation. Man skulle locka så mycket folk som möjligt till fronten, efter Folkfrontens taktik.

4.3 Kommentar till undersökningen

Undersökningen visar två huvudbegrepp inom DFFG, imperialismen och fronten, som på ett tydligt sätt visar organisationens ställningstagande till världens politiska strömningar och förhållandet till dem, såsom den marxistiska teorin och stalinismen som fick ökat inflytande i de ”marxist-leninistiska” strömningar som KFML och r:arna.

Undersökningen har gått ut på att genom studier av polemiken inom DFFG och kring DFFG få en bild över organisationens målsättning och struktur i förhållande till de rådande politiska strömningarna och dess förhållande. Syftet anser jag har uppfyllts genom denna analys av polemiken. Genom att studera kärnpunkterna i polemiken i och kring DFFG:s politiska målsättning och struktur har jag fått ett tillräckligt snävt studieämne för att kunna undvika problem som skulle kunna uppstå i analys av retorik och polemik. I och med studiematerialet fick jag bilda en uppfattning om förhållandet kring stalinismen och dess avart – maoismen. Genom att upplysa om dessa förhållanden sätts undersökningen i en kontext kring den marxistiska teorin vilket gör att man måste

⁹² ”DFFG dokument - program, stadgar och sammanfattning av diskussionerna om enhetsfronten - reviderad upplaga efter 1973 års kongress”, s. 15

⁹³ ”DFFG:s andra kongress 1969” s. 12

⁹⁴ a.a. s. 17

förklara fenomen som stalinism (se ovan kapitel) och begrepp som imperialism och de olika taktikerna kring fenomenet front.

DFFG har genom textanalysen satts in i en politisk-historisk kontext där maoismen och den internationella kommunistiska historien spelat en stor roll. Kopplingen mellan begreppen front och socialimperialism har i denna textanalys utgjort kärnbegrepp för att kunna göra denna koppling.

5 Slutdiskussion

Ett problem med Kim Salomons annars väldigt väldokumenterade och välskrivna bok är att den saknar en analys av stalinismen och dess maoistiska sidoform. På grund av detta så blir det svårt att veta vad det är och vilken koppling det har till maoismen. Därför ansåg jag det viktigt att reda ut begreppet innan undersökningens framställning.

Begreppet socialimperialism innebar ett teoretiskt problem för DFFG i och med dess obestämda förklaring, men framför allt dess koppling till begreppet imperialism vilket det syftar på. Begreppet imperialism skiljer sig beroende på vilket teoretiskt perspektiv man använder sig av. Enligt historisk materialistisk tradition så är fenomenet imperialism direkt kopplat till det kapitalistiska ekonomiska systemet (Lenin). Vladimir Lenin sammanfattade i sin analys över imperialismen vad Hobson och Hilferding sagt och tillade att världens territoriella uppdelning mellan kapitalistländerna har avslutats och ersätts med att ”*internationella monopolistiska kapitalförbund delat världen mellan sig*”.⁹⁵ Därför har det försökts med att förklara Sovjetunionen som ett kapitalistiskt land, detta användes som polemisk agitation i Kina-Sovjetkonflikten och togs upp av den svenska maoiströrelsen. Dock hade maoisterna svårigheter att underbygga en sådan uppfattning, mycket kan vara på grund av en allmän uppfattning av Sovjetunionen som icke-kapitalistisk. Sanningen ligger nog närmare åt att Sovjetunionen var ett mellanskede mellan kapitalism och icke-kapitalism, då syftena att invadera andra länder (exempelvis Tjeckoslovakien och Afghanistan) troligen var av andra orsaker än ekonomiska, Sovjetunionens satellitstater var snarare i en omvänd situation, där de utgjordes som en ekonomisk barlast.⁹⁶

Min slutsats från undersökningen stämmer överens med Kim Salomons slutsats vad gäller DFFG:s förhållande till maoistisk terminologi. Likt Salomon drar jag slutsatsen att ”*FNL-rörelsen liksom KFML/SKP fungerade som ambassadör för Kinas utrikespolitik*.”⁹⁷

Fronten i DFFG var en folkfront och tog således inte hänsyn till samhällets klassmotsättningar. Samtidigt kom den i konflikt till revolutionära analyser som man mötte med fientlighet (exempelvis medlemmarna i RM). Det är på detta stadium som Kim Salomon i sin bok om FNL-rörelsen tappar bort sig i redogörelserna och analyserna. Han skiljer inte utförligt på begreppen folkfront och enhetsfront och då jämför han enhetsfronten med 1930-talets folkfronter i Spanien och Frankrike. Ett tydligt exempel är när Salomon kallar R:arnas krav att DFFG skulle ta ställning för arbetarklassen för ett avståndstagande från enhetsfronten – när det är förhåller sig precis tvärtom. Eftersom Salomon inte tar sådan

⁹⁵ ”Ekonomisk historia – Europa och Amerika 1500-1990” s. 284

⁹⁶ Ernest Mandel redogör en analys av Sovjetunionens karaktär som ett mellanskede i texten ”Sovjet – mot kapitalism eller socialism?”

⁹⁷ Salomon, Kim, ”Rebeller i takt med tiden – FNL-rörelsen och 60-talets politiska ritualer” 1996, s. 137

hänsyn till den internationella kommunistiska historien så förenklar han den stalinistiska kopplingen till fronttaktiken och kopplar det istället till marxist-leninismen. Då går mycket information förlorad som skulle ha varit till hjälp vid en undersökning av DFFG.

Den textanalys som ligger till grund för denna undersökning tycker jag stöder Kim Salomons slutsats att DFFG hade starka kopplingar till dåtidens maoistiska terminologi.

Källhänvisning

Litteratur:

Andersson, Kenth-Åke, *Revolutionär marxism kontra stalinism i Vietnam-rörelsen* – Ett svar av Kenth-Åke Andersson till *Trotskismen, fronterna och Vietnamrörelsen* utg. Av Uppsala FNL-grupp. Röda Häften 9, Partisan, 1971.

Arvidsson, Claes, *Ett annat land – Sverige och det långa 70-talet*. Timbro förlag, Stockholm, 1999.

Augustsson, Lars Åke, Hansén, Stig, *De svenska maoisterna*. Lindelöw, 2001

Bladh, Mats, *Ekonomisk historia – Europa och Amerika 1500-1990*. Studentlitteratur, Lund, 1995.

Bucharin, N. I. & Preobrazjenskij, E. A., *Kommunismens ABC del 1* Partisan Dokument 6 / Faksimiltryck offset Borås, 1972

Den stora polemiken – polemiken om generallinjen i den internationella kommunistiska rörelsen, oktober, 1977

DFFG, *DFFGs kongress Stockholm - Dokument från DFFG:s andra kongress – 1969*. DFFG:s skriftserie nr. 1, 1969.

DFFG, *Program, stadgar och sammanfattning av enhetsfrontsdiskussionen*. DFFG:s skriftserie nr. 5, 1970. Tillgänglig online:

<http://marxistarkiv.se/sverige/fnlrorelsen/dffg-dokument_nr5.pdf>

DFFG/Arbetsutskottet, *Diskussion om målsättning och politiskt program för De Förenade FNL-grupperna i Sverige*. Stockholm, 1974.

DFFG, *DFFG Dokument*. DFFG:s skriftserie nr. 5, reviderad upplaga efter 1973 års kongress.

DFFG, *Regeringen(s) och Vietnam 1965-69*, DFFG:s Skriftserie 3, 1970. Tillgänglig [online]: <http://marxistarkiv.se/sverige/fnlrorelsen/regeringen_och_vietnam.pdf>

Dimitrov, Georgi, ”The People’s Front”, December 1935. Tillgänglig [online]: <<http://marxists.org/reference/archive/dimitrov/works/1936/12.htm>>

Ekman, Anders ”Den proletära enhetsfronten”, *Fjärde internationalen* nr 6 1972. Tillgänglig online: <http://marxistarkiv.se/tidskrifter/fi/ekman-proletara_enhetsfronten.pdf>

F. Martin, ”Kominterns linje 1928-34”, *MF* 1.1 1973

Hammarström, Tommy (redaktör) *FNL i Sverige – Reportage om en folkrörelse under tio år*. DFFG, Stockholm, april 1975.

- Hägerdal, Hans, *Vietnams Historia*. Historisk Media, Lund, 2005.
- Koch, Stefan, *Höger om! – En svensk historia 1968-98*. Ordfront, Stockholm, 1999.
- Lindblad, Margareta m.fl., *Vietnam*. Willma Guides AB, uppl. 7, 2003.
- Mandel, Ernest, *Från klassamhälle till kommunism*, Röda Rummet/Stockholm, 1976
- Molander, Bengt, *Vetenskapsfilosofi – en bok om vetenskapen & den vetenskapande människan*, Norstedts, Stockholm, 1983.
- Salomon, Kim, *Rebeller i takt med tiden – FNL-rörelsen och 60-talets politiska ritualer*. Tiden Athena, Prisma, Stockholm, 1996.
- Vi skall segra! – Grundkurs i marxism-leninismen*. Röd Ungdom/oktober, 1976.
- Uppsala FNL-grupp, *Trotskismen, fronterna och Vietnamrörelsen*. 1970
- Östberg, Kjell, *1968 – När allt var i rörelse*. Prisma, Stockholm, 2002. Tillgänglig [online]: <http://marxistarkiv.se/sverige/1968_nar_allt.pdf>
- Artiklar:**
- Bergström, Gunnar; ”Vi borde ha förstätt tidigare” *Aftonbladet* 060331
- Fredriksson, Gunnar, ”Vad de inte såg” *Aftonbladet* 060322
- Gogman, Lars, ”Vietnam i samlingarna”. Tillgänglig [online]: <http://www.arbark.se/pdf_wrd/vik08.pdf>
- Idling, P, F; ”Myrdal du har inget lärt på 25 år” *Aftonbladet* 060330
- LUM, nr. 9, september, 1996. Tillgänglig [online]: <http://www3.lu.se/info/lum/LUM_09_96/LUM9_01_salomon.html> [2007-06-26]
- Myrdal, Jan; ”Jag såg inget massmord”, *Aftonbladet* 060328
- Myrdal, Jan; ”Hatet jäser ännu” *Aftonbladet* 060406
- Nathan, Andrew; ”Jade and Plastic” *LRB* vol 27 nr 20, 17 November 2005
- Sundqvist, Maud; ”Förklara detta Myrdal!” *Aftonbladet* 060404
- Kristoffer Ejnermark*